

TSS
2023-1805

Sjösäkerhetsrådets

årsrapport 2022

© Transportstyrelsen
Sjö- och luftfartsavdelningen
Enheten för hållbar utveckling

Rapporten finns tillgänglig på Transportstyrelsens webbplats www.transportstyrelsen.se

Dnr/Beteckning TSS 2023-1805
Författare Blomberg Jenny, Damsten Mikaela, Wright Egil
Månad År Juni 2023
Eftertryck tillåts med angivande av källa.

Förord

Sverige har en av världens största skärgårdar och det finns ett stort antal insjöar över hela landet. Till följd av den svenska allemansrätten är det fritt för alla att vistas på våra vatten och båtlivet är stort och populärt. Båtlivsundersökningen 2020 visade att antalet som vistas i en fritidsbåt i Sverige under 2020 var hela 2,1 miljoner människor. Det är frihetsupplevelsen och naturupplevelsen som svenskar värderar allra högst med sitt båtliv.

Med båtlivet kommer också risken för att olyckor och dödsfall ska ske ute på våra vatten, det är dock viktigt att komma ihåg att sjösäkerheten i Sverige generellt är god. Sedan tidigt 1970-tal har antalet omkomna fritidsbåtsrelaterade olyckor stadigt sjunkit från drygt 100 omkomna personer per år till preliminärt 16 personer år 2022. Trots en stadig nedgång av antalet omkomna inom båtlivet finns det saker kvar att göra för att minska döds- och olyckstalen ytterligare.

Sjösäkerhetsrådets arbete är viktigt för att bidra till att minska döds- och olyckstalen och samtidigt skapa en än bättre sjösäkerhet i Sverige. Tillsammanskraften som rådet skapar är viktig när det kommer till att sprida information om hur man bör agera när man vistas vid och på våra vatten för att undvika olyckor. Under 2022 har Sjösäkerhetsrådets fokus legat på att arbeta fram åtgärder som kan bidra till att ytterligare stärka sjösäkerheten. Åtgärderna utgörs främst av kommunikativa insatser som förhoppningsvis kommer att bidra till att fritidsbåtsanvändarna blir än mer förberedda på hur man bör agera om olyckan skulle vara framme men också exempelvis en ökad förståelse för vikten av att kunna larma om man hamnar i sjönöd. Måluppfyllelse av de transportpolitiska målen, och därmed möjligheten att skapa ett hållbart båtliv, har stått i fokus för arbetet.

Jag vill avsluta med att tacka alla medlemmar i Sjösäkerhetsrådet för det engagemang ni visar, inte bara genom Sjösäkerhetsrådets arbete utan också genom det arbete ni utför varje dag i era myndigheter och organisationer för att öka sjösäkerheten i Sverige. Jag ser fram emot det fortsatta arbetet för att bidra till ett hållbart båtliv i Sverige!

Norrköping, juni 2023

Gunnar Ljungberg
Ordförande, Sjösäkerhetsrådet
Sjö- och luftfartsdirektör, Transportstyrelsen

Innehåll

FÖRORD	3
INNEHÅLL	4
1 SJÖSÄKERHETSRADET	5
1.1 Sjösäkerhetsrådets medlemmar 2022	5
2 DE TRANSPORTPOLITISKA MÅLEN	7
2.1 Transportstyrelsens verksamhet ska bidra till måluppfyllnad	7
2.2 Etappmål under hänsynsmålet	7
3 OMKOMNA INOM BÅTLIVET 2022	9
3.1 Minskningen av antalet omkomna fortsatte under 2022	9
3.2 Detaljerad genomgång av omkomna inom båtlivet	10
3.3 Personskador.....	14
3.4 Insamling av olycksdata.....	15
3.5 Informationskällor	15
3.6 Vad ingår i statistiken?.....	15
3.7 Skillnader gentemot Livräddningssällskapets statistik	16
4 SJÖSÄKERHETSRADETS ARBETE UNDER 2022	17
4.1 En handlingsplan har tagits fram	17
4.2 Arbetsgrupper etablerades	17
4.3 Kommunikatörsnätverket återupptogs	18
5 AVRAPPORTERING FRÅN RÅDETS MEDLEMMAR	19
5.1 Transportstyrelsen	19
5.2 Kustbevakningen	19
5.3 Sjöfartsverket.....	20
5.4 Svenska båtunionen	21
5.5 Svenska Sjärräddningssällskapet.....	22
5.6 Svenska Kryssarklubben	23
5.7 Svenska Livräddningssällskapet.....	24
5.8 Svenska Seglarförbundet	24
5.9 Sweboat- Båtbranschens Riksförbund	25
5.10 Svenska Kanotförbundet	25

1 Sjösäkerhetsrådet

Sjösäkerhetsrådet är ett samarbetsorgan mellan myndigheter och organisationer som alla har anknytning till fritidsbåtlivet. Rådets leds av Transportstyrelsens sjö- och luftfartsdirektör och dess sekretariat sorterar under Transportstyrelsen. Enligt Sjösäkerhetsrådets avsiktsförklaring från 2012 är rådets yttersta syfte att verka för ett säkrare båtliv. Enligt samma skrivelse ska sjösäkerhetsrådet verka för att myndigheter, organisationer och företag med anknytning till fritidsbåtlivet blir delaktiga i att göra fritidsbåtlivet säkrare.

Sjösäkerhetsrådet ska specifikt verka för:

- att minska antalet olyckor och tillbud till sjöss
- utveckla metoder att samla in och analysera tillbud till sjöss
- säkrare båtar
- utökad användning och utveckling av säkerhetsutrustning
- bättre infrastruktur i form av sjökort, sjömärken, hamnanläggningar etc
- utveckling av möjligheten att nödsignalera/larma med hjälp av modern teknik
- att lämna förslag till förbättringar av räddningstjänsten på statligt och kommunalt vatten
- att lämna väl avvägda och motiverade säkerhetsregler för fritidssjöfarten
- en ökad kompetens och säkerhetsmedvetenhet inom båtlivet

1.1 Sjösäkerhetsrådets medlemmar 2022

Under 2022 deltog representanter från följande myndigheter och organisationer i Sjösäkerhetsrådet:

- Försvarsmakten
- Kustbevakningen
- Försäkringsbolagen genom Nordisk Yatch Assurance
- Polisen
- Riksföreningen Gästhamnar Sverige

- Sjöfartsverket
- Sjöräddningssällskapet
- Svenska Båtunionen
- Svenska Sportdykarförbundet
- Svenska Kanotförbundet
- Svenska Kryssarklubben
- Svenska Livräddningssällskapet
- Svenska Seglarförbundet
- Sweboat
- Transportstyrelsen

2 De transportpolitiska målen

I detta avsnitt görs en övergripande redogörelse över de transportpolitiska målen och hur Sjösäkerhetsrådets arbete kan bidra till att uppfylla dem.

2.1 Transportstyrelsens verksamhet ska bidra till måluppfyllnad

Transportstyrelsens verksamhet ska bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen¹. Genom att bidra till målen bidrar myndigheten även till att uppfylla relevanta mål inom Agenda 2030. Eftersom Sjösäkerhetsrådet leds av Transportstyrelsen så blir det naturligt att även Sjösäkerhetsrådets arbete ska bidra till uppfyllnad av de transportpolitiska målen. Enligt Transportstyrelsens instruktion² får myndigheten inom sitt verksamhetsområde samverka med andra aktörer och vidta åtgärder i syfte att nå det transportpolitiska hänsynsmålet om säkerhet. De åtgärder som vidtas ska på ett effektivt sätt bidra till att målet uppfylls. Sjösäkerhetsrådets arbete har störst beröring med hänsynsmålet.

2.2 Etappmål under hänsynsmålet

De transportpolitiska målen består av ett övergripande mål, ett funktionsmål och ett hänsynsmål, se figur 1.

Figur 1. Skiss över de transportpolitiska målen.

Hänsynsmålet innebär att transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt, bidra till att det övergripande generationsmålet för miljö och miljö kvalitetsmålen

¹ Mer om de transportpolitiska målen finns att läsa på regeringens hemsida:

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/transporter-och-infrastruktur/mal-for-transporter-och-infrastruktur/>

² Förordning (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen

nås samt bidra till en ökad hälsa. Regeringen har formulerat två etappmål under hänsynsmålet.

Det etappmål som berör Sjösäkerhetsrådets arbete lyder:

Antalet omkomna till följd av trafikolyckor inom vägtrafiken, sjöfarten respektive luftfarten ska halveras till år 2030. Antalet omkomna inom bantrafiken ska halveras till år 2030. Antalet allvarligt skadade inom respektive trafikslag ska till år 2030 minska med minst 25 procent.

Målet för antalet omkomna och skadade inom sjöfarten gäller både för fritids- och yrkessjöfarten. De flesta dödsfallen sker dock idag inom fritidssjöfarten. Det blir därför naturligt att Transportstyrelsen arbetar för att minska döds- och olyckstalen inom fritidsbåtssektorn och därmed bidrar till att målet kan nås. Antalet döda ska enligt målsättningen sjunka från 21 personer årligen³ till 10 personer årligen år 2030.

³ Utgångsvärdet för etappmålet är ett medelvärde av utfallen gällande antal döda för både yrkes- och fritidssjöfarten under åren 2017, 2018 och 2019. Detta medelvärde är 21.

3 Omkomna inom båtlivet 2022

I detta avsnitt redovisas och förklaras statistik över omkomna och allvarligt skadade inom fritidsbåtlivet under 2022. Det ges också en redovisning av vad statistiken innehåller samt vilka källor som använts för att inhämta statistik.

3.1 Minskningen av antalet omkomna fortsatte under 2022

Under 2022 omkom preliminärt 16 personer i 15 olika fritidsbåtsolyckor i Sverige. Läs mer om hur Transportstyrelsen definierar fritidsbåtsolyckor i avsnitt 3.6 *Vad ingår i statistiken?* i denna rapport. Antalet omkomna minskade 2022 jämfört med 2021, då 18 personer omkom. Diagram 1 nedan visar antalet omkomna och saknade inom båtlivet för åren 1973–2022 samt det femåriga glidande medelvärdet⁴. Under det senaste decenniet har det glidande medelvärdet stadigt minskat, samtidigt som antalet omkomna har nått ett relativt litet antal. Det gör att en ökning eller minskning med ett fåtal dödsolyckor mellan åren, vilket kan bero på slumpen, kan få relativt sett större påverkan på statistiken. Förändringarna mellan de senaste åren ska därför tolkas med försiktighet.

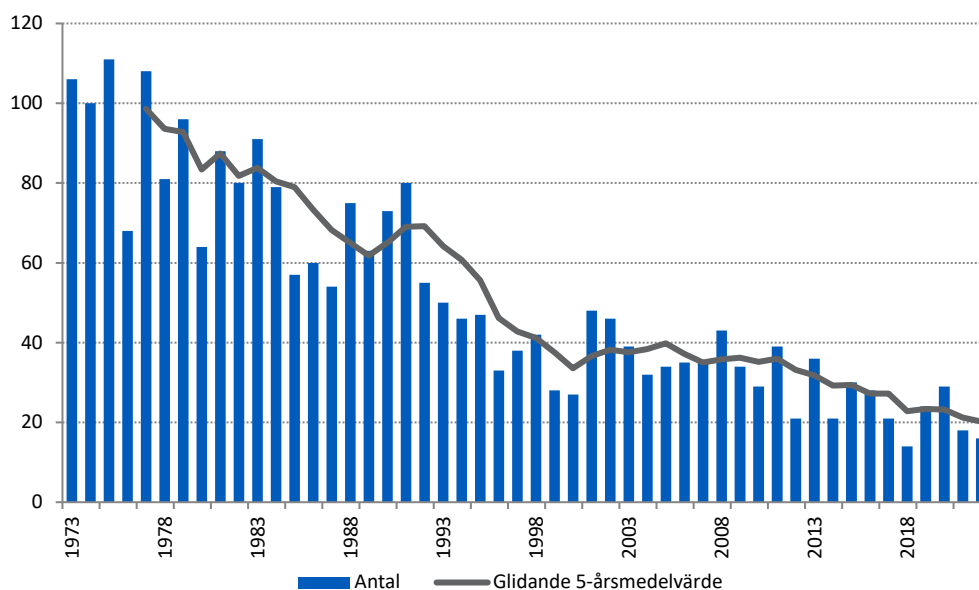

Diagram 1. Antal omkomna/saknade i båtlivet 1973–2022.
Källa: Transportstyrelsen.

⁴ Ett femårigt glidande medelvärde visar medelvärdet för de senaste fem åren. För 2022 visas medelvärdet för 2018–2022, för 2021 visas medelvärdet för 2017–2021 och så vidare.

Det glidande medelvärdet används för att åskådliggöra utvecklingen av antalet omkomna och saknade på lång sikt samt för att minska påverkan av slumpmässig variation mellan enskilda år. Medelvärdet för 2022 ligger på 20 personer och därmed har den avtagande utvecklingen som har rått under de senaste åren fortsatt, se tabell 1 nedan.

2018	2019	2020	2021	2022
23	23	23	21	20

Tabell 1. Femårigt glidande medelvärde för antal omkomna/saknade 2018–2022

Källa: Transportstyrelsen

3.2 Detaljerad genomgång av omkomna inom båtlivet

Som tidigare nämnts omkom preliminärt 16 personer i fritidsbåtsolyckor under 2022. Därmed är 2022 det år med det näst minsta antalet omkomna och saknade under de senaste 50 åren. Det år med det minsta antalet är 2018 med 14 omkomna. Se tabell 2 nedan.

2018	2019	2020	2021	2022
14	24	29	18	16

Tabell 2. Antal omkomna/saknade per år 2018–2022

Källa: Transportstyrelsen

Nedan följer en detaljerad genomgång av fakta om de omkomna under 2022. De områden som redovisas är de där Transportstyrelsen har uppgifter om en tillräcklig mängd av de omkomna. Vissa ärenden har långa ledder bland annat på grund av att flera myndigheter är inblandade. Det gör att all information ännu inte har kommit Transportstyrelsen till del och därmed inte kan redovisas.

I minst 10 av fallen var den omkomna personen ensam ombord vid olyckstillfället.

- Alla omkomna var män.
- Minst 5 av de omkomna var utländska medborgare. Transportstyrelsen får inte alltid uppgifter om nationaliteten hos de omkomna. För 4 av dem saknas uppgift om nationalitet.
- Minst 6 av de omkomna bar flytväst vid olyckstillfället och minst 7 gjorde det inte. För 3 av de omkomna saknas uppgift om huruvida flytväst användes.
- I minst 4 av fallen omkom personen i samband med en fisketur. Uppgifterna om huruvida fiske har varit aktuellt vid olyckshändelsen är ibland osäkra.

Tabell 3 nedan visar vilka typer av farvatten de omkomna under 2018–2022 förolyckades i. Observera att en och samma olycka kan förekomma i flera kategorier av farvatten. Exempelvis kan en person ha omkommit i en insjö vid en hamn.

	2018	2019	2020	2021	2022
Insjö	4	10	18	8	5
Brygga/kaj	3	6	4	3	5
Skärgård	3	8	6	3	3
Fors	1	2	0	1	3
Hamn	4	6	3	4	2
Öppen kust	3	2	1	3	2

Tabell 3. Typer av farvatten för dödsolyckor 2018–2022.
Källa: Transportstyrelsen

Sammantaget för de fem redovisade åren var insjöar det vanligaste farvattnet där båtlivsutövare förolyckades. Minst vanligt var att förolyckas i forsar och längs öppna kuster.

Vid dödsolyckorna var de typer av båtar inblandade som framgår av tabell 4 nedan.

	2018	2019	2020	2021	2022
Kanoter	1	6	4	3	5
Små öppna motorbåtar	4	5	6	3	3
Roddbåtar	1	3	7	2	3
RIB-båtar	0	0	0	0	1
Vattenskotrar	1	0	2	3	0
Beboeliga segelbåtar	3	0	2	2	0
Beboeliga motorbåtar	2	3	3	0	0
Större öppna motorbåtar	1	2	0	0	0
Annan	1	0	1	2	0
Okänd	0	3	3	2	3

Tabell 4. Antal omkomna/saknade efter båttyper 2018–2022
Källa: Transportstyrelsen

Under perioden 2018–2022 var små öppna motorbåtar, kanoter och roddbåtar de vanligast förekommande båttyperna i samband med dödsolyckor. Det var minst vanligt med dödsolyckor bland personer som färdades i RIB-båtar, större öppna motorbåtar och kategorin *annan*.

Under 2022 omkom 12 av 16 personer under sommarmånaderna. De övriga fyra förolyckades under våren och början av hösten. Dödsolyckorna under 2022 var mer koncentrerade till den varmare årstiden än vad de brukar vara. I diagram 2 nedan visas en jämförelse med medelvärdet av antalet omkomna

månad för månad under de föregående tio åren. Den större koncentrationen till mitten av året 2022 syns främst genom avsaknaden av omkomna i början och i slutet av året, där medelvärdet för de tidigare åren visar att personer vanligtvis omkommer även under de månaderna. Det är svårt att uttala sig om skillnaderna mellan 2022 och medelvärdet under april–september, eftersom antalet omkomna 2022 totalt sett är mindre än de föregående tio åren.

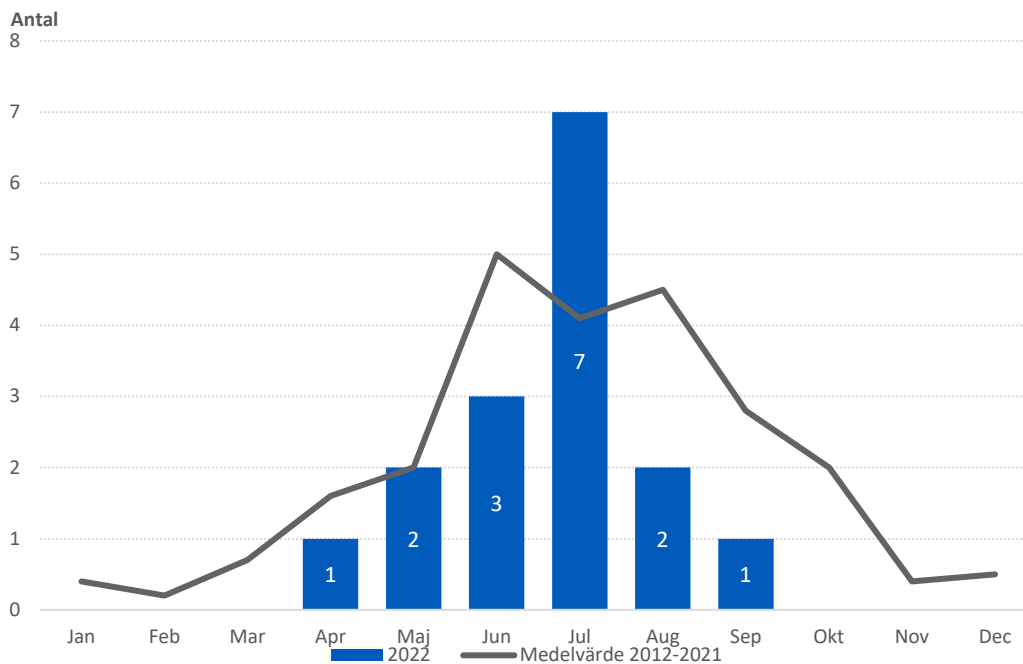

Diagram 2. Antal omkomna/saknade per månad 2022 och medelvärde 2012–2021.
Källa: Transportstyrelsen

Diagram 3 nedan ger en alternativ bild av antalet omkomna per månad, genom att åskådliggöra hur antalet gradvis byggs upp månad för månad.

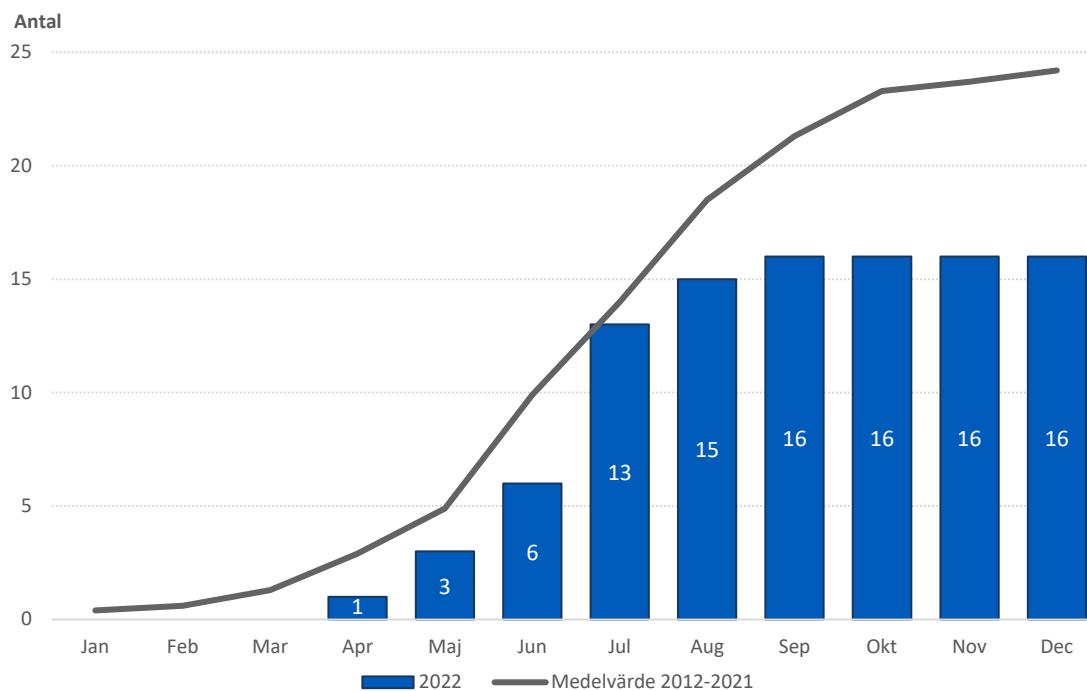

Diagram 3. Akkumulerat antal omkomna/saknade per månad 2022 och medelvärde 2012–2021.
Källa: Transportstyrelsen

Vanligtvis är det åldersintervallet 60–69 år som dominerar i statistiken över omkomna och saknade. Det gäller även för 2022. 10 av de 16 omkomna var 60 år eller äldre. Personer i åldrarna 20–39 år har varit förskonade från dödsolyckor under året. Den yngsta omkomna var 18 år och den äldsta var 83 år. För två av de omkomna saknas uppgift om ålder. Se diagram 4 nedan.

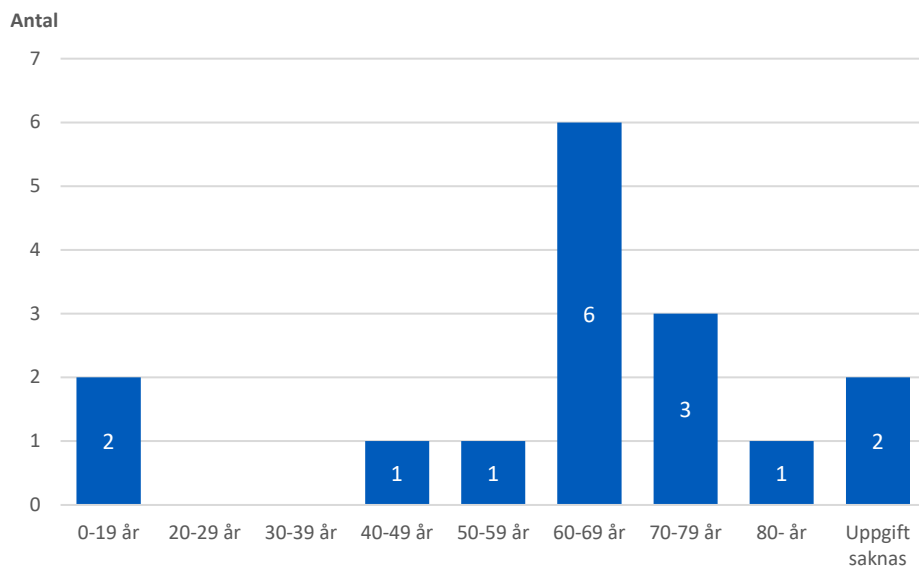

Diagram 4. Antal omkomna/saknade efter åldersgrupp 2022.
Källa: Transportstyrelsen

Dödsorsaken var drunkning i 8 fall. Dessutom har sannolik drunkning konstaterats som dödsorsak för ytterligare 6 personer och hjärnskada efter drunkning för ytterligare en person. För en av de omkomna saknas uppgift om dödsorsak. Läs mer om definitionen av båtolucky i avsnitt 3.6 *Vad ingår i statistiken?*

3.3 Personskador

Under 2022 rapporterade sjukvården in omkring 370 olyckor med personskador kopplade till båtlivet. Rapporteringen har skett i det nationella systemet för fritidsbåtolucky, Strada. I olyckorna skadades ungefär lika många personer. Det är en minskning med nästan 40 rapporterade olyckor jämfört med föregående år, men det är viktigt att komma ihåg att rutinerna kring inrapportering varierar mellan sjukhus och mellan olika delar av landet. Till exempel rapporterades få händelser från Öresundsområdet under 2022. De inrapporterade olyckorna inträffade i hög grad längs kusterna och i de största sjöarna. Uppgifterna om aktiviteter vid olyckstillfället bedöms för tillfället vara osäkra och Transportstyrelsen väljer därför att inte redovisa dem. Läs mer om det i kapitel 3.4 *Insamling av olycksdata*.

3.4 Insamling av olycksdata

Som beskrevs i Sjösäkerhetsrådets årsrapport 2021 trädde *lagen (2021:319) om Transportstyrelsens olycksdatabas* i kraft 2021, vilket påverkade såväl insamlingen som redovisningen av uppgifter om skadade. Dessvärre kan Transportstyrelsen konstatera att utvecklingen av systemstödet Strada för insamling av data om omkomna, saknade och skadade inom båtlivet, går långsammare än beräknat. Det har att göra med både tekniska svårigheter i systemet och på trögheter i implementering och utbildning av rapportörer. Transportstyrelsen fortsätter därför att samla in uppgifter om omkomna och saknade genom omvärldsbevakning, samtidigt som vi enbart redovisar det sammanlagda antalet skadade personer som har rapporterats från sjukvården.

Samtliga statistikuppgifter som redovisas i den här rapporten är preliminära och kan ändras i kommande publikationer. Det beror på att mer information om händelserna i viss mån fortsätter att komma till Transportstyrelsens kännedom efter att rapporten har publicerats.

3.5 Informationskällor

Transportstyrelsen har samlat in olycksdata från följande källor:

- Sjöfartsverkets sjö- och flygräddningscentral
- SOS Alarm
- Sjöräddningssällskapet
- Svenska livräddningssällskapet
- sjukhusens akutmottagningar
- dagstidningar
- Sjösäkerhetsrådets medlemmar
- Polismyndigheten
- Lokal räddningstjänst
- Personliga kontakter

3.6 Vad ingår i statistiken?

I Transportstyrelsens statistik över fritidsbåtlivet ingår omkomna, saknade och skadade vid olyckor med sjösatta fritidsbåtar i Sverige. Med olycka menas en plötslig händelse som sker under färd, i hamn eller på väg till eller ifrån en fritidsbåt som lett till personskada eller dödsfall. Även kollisioner, bränder, avgasförgiftningar och liknande händelser som kopplas till båtlivet

ingår. Statistiken omfattar såväl statligt som kommunalt räddningsområde. Myndigheten för enbart statistik över olyckor som inträffar på svenskt vatten. Svenskar som råkar ut för fritidsbåtsolyckor utomlands omfattas alltså inte.

Om det inträffar en olycka vid bad från en båt, betraktas det som en badolycka och inte som en fritidsbåtsolycka. Dödsfall som primärt orsakats av sjukdom, mord eller självmord ingår inte heller i statistiken.

Minst 240 potentiella dödsolyckor avseende 2022 har undersökts av Transportstyrelsen, varav 15 har klassats som båtolyckor med dödlig utgång. Resterande olyckor har sorterats bort då de antingen har fallit utanför definitionen eller varit falsklarm.

3.7 Skillnader gentemot Livräddningssällskapets statistik

Svenska Livräddningssällskapet, SLS, för också statistik över de som drunknar i samband med fritidsbåtsolyckor.⁵ Varje månad genomförs därför en avstämning mellan Transportstyrelsen och Livräddningssällskapet om antalet dödsolyckor.

Vid en jämförelse stämmer inte siffrorna i statistiken överens, dels då SLS inte räknar med annat än just drunkningar, dels då de för statistik över samtliga svenskar som drunknar. I statistiken från SLS återfinns personer som drunknar i badkar, i simbassänger, i bilar efter att ha kört över kajkanter etcetera.

⁵ <https://svenskalivradningssallskapet.se/sakerhet/drunkningsstatistik>

4 Sjösäkerhetsrådets arbete under 2022

I detta avsnitt ges en beskrivning av det arbetet som Sjösäkerhetsrådet har bedrivit under 2022.

4.1 En handlingsplan har tagits fram

Under 2022 har det identifierats ett behov av att strukturera Sjösäkerhetsrådets arbete i syfte att bli mer effektivt och målinriktat. Detta för att på ett tydligare sätt kunna bidra till att uppnå etappmålet om ett minskat antal döda och allvarligt skadade. Som ett led i arbetet har en handlingsplan för Sjösäkerhetsrådets arbete tagits fram och beslutats gemensamt av rådets medlemmar. Handlingsplanen inkluderar åtgärder som ska genomföras av rådets medlemmar. Åtgärderna är främst av kommunikativ karaktär men den innehåller även fyra åtgärder som kräver ett större utredningsarbete. Transportstyrelsen har tagit åtgärderna vidare och kommer under 2023 att utreda förutsättningarna för att genomföra dem. Dessa är:

- Utreda förutsättningarna att lagstifta om flytvästanvändande.
- Utreda förutsättningarna att införa ett svenskt fritidsbåtsregister.
- Utreda förutsättningarna att införa obligatorisk ansvarsförsäkring.
- Utreda förutsättningarna att införa obligatoriskt förarbevis för framförande av snabbgående fritidsbåtar.

För att ta förslagen vidare är det är högst väsentligt att utredningarna visar att det finns en koppling mellan förslagen och uppfyllnad av de transportpolitiska målen.

Handlingsplanen finns bifogad denna årsrapport.

4.2 Arbetsgrupper etablerades

Under 2021 etablerades sex arbetsgrupper inom Sjösäkerhetsrådet. Under 2022 har grupperna arbetat för att få fram åtgärdsförslagen som presenteras i handlingsplanen. Åtgärderna har diskuterats och godkänts av rådets alla medlemmar.

Arbetsgrupperna är:

- Ny lagstiftning
- Alkohol användning
- Använd flytväst

- Hamnsäkerhet
- Möjlighet att larma
- Nya båtägare och nya farkoster

Sjösäkerhetsrådet har haft två möten under 2022, ett digitalt endagsmöte i maj och ett fysiskt tvådagarsmöte i september. Under mötena låg fokus på att arbeta i arbetsgrupperna för att komma fram till åtgärder som kan bidra till att öka sjösäkerheten i Sverige ytterligare.

4.3 Kommunikatörsnätverket återupptogs

Under 2022 beslutades att det så kallade kommunikatörsnätverket inom Sjösäkerhetsrådet ska återupptas. Nätverket utgörs av kommunikatörer på de olika myndigheterna och organisationerna. Nätverkets främsta syfte är att arbeta tillsammans för att sprida kommunikativa insatser om sjösäkerhet i alla olika kanaler. Kommunikatörsnätverket ska använda sig av co-branding i sitt arbete för att skapa en tillsammanskraft och dra nytta av kraften i alla medlemmars varumärken. Nätverkets första möte kommer att hållas under våren 2023.

5 Avrapportering från rådets medlemmar

I detta avsnitt redovisas vad några av Sjösäkerhetsrådets medlemmar har gjort för att öka sjösäkerheten i Sverige. Redogörelserna bygger på det som respektive medlem har rapporterat in till Sjösäkerhetsrådets sekretariat.

5.1 Transportstyrelsen

Transportstyrelsen har etablerat ”Team Båtliv” i syfte att bidra till att skapa förutsättningar för ett hållbart båtliv i Sverige. Transportstyrelsen tar genom teamets etablering ett helhetsgrepp om myndighetens alla frågor som rör fritidsbåtssektorn. Ett hållbart båtliv ska likvärdigt innefatta säkerhet, miljö, hälsa och ekonomi.

Transportstyrelsen har under året drivit och utvecklat Sjösäkerhetsrådet och Båtmiljörådet⁶. Myndigheten har också samlat in statistik gällande bland annat döds- och olyckstal inom fritidsbåtssektorn.

Under 2022 har Transportstyrelsen också tagit fram en informationskampanj för att främja ett hållbart båtliv. Kampanjen heter ”För ett bättre flyt” och innehåller 3 budskap – Se till att du kan larva, Förbered dig inför din båttur och Ta bort din båtbottnfärg på ett hållbart sätt. Kampanjen lanseras inför båtsäsongen 2023.

5.2 Kustbevakningen

Kustbevakningen har under 2022 genomfört riktade kontroller mot fritidsfartyg inom fart och sjötrafik vid tider och på platser där behovet bedömts vara som störst och där Kustbevakningen av erfarenhet vet att det förekommer en intensiv båttrafik samt där olyckor kan få stora konsekvenser. I syfte att skapa en förebyggande effekt genom kontroller och närvaro utanför huvudstråken skedde en del av kontrollerna även till platser som myndigheten tidigare sällan besökt.

Kustbevakningen bedömer att myndighetens ökade närvaro i problemområden de senaste åren har haft god verkan.

Under 2022 hade Kustbevakningen tillsammans med Sjöpolisen två så kallade nationella pådragsveckor med inriktning på kontroll av nykterhet på

⁶ Båtmiljörådet är en sammanslutning där myndigheter och organisationer som arbetar med båtlivets miljöfrågor kan utbyta information och erfarenheter. Syftet är att skapa förutsättningar för ett mer miljövänligt båtliv. Transportstyrelsen är ordförande för rådet, som består av ett 20-tal olika myndigheter och organisationer.

fritidsfartyg. Pådraget fick ett bra genomslag med medial spridning över hela landet.

Under 2022 har det skett en markant nedgång i antalet kontrollåtgärder, ordningsförelägganden och rapporter inom området fartkontroller. Under sommaren 2022 har Kustbevakningen märkt av en kraftig minskning i antalet fritidsbåtar till sjöss. Myndigheten ser flera faktorer där bland annat ökade bränslepriser kan ha lett till mindre båtåkande generellt.

Bedömningen är också att fler än vanligt inte sjösatt sina båtar utan valt en annan typ av semester. En kraftig nedgång i antalet vattenskotrar har observerats vilken delvis kan bero på tidigare nämnda faktorer men också på kravet om förarbevis för vattenskoter vilket sannolikt lett till att färre personer körde vattenskoter. Krav om förarbevis har sannolikt också bidragit till en större allmän regelefterlevnad bland dem som gått den nya utbildningen. Detta kan, tillsammans med ökade bränslekostnader (som i sin tur ger incitament att framföra sin båt i lägre fart), vara en förklaring till den minskning avseende utfärdande av ordningsbot som skett.

Kustbevakningen har under 2022 gjort inlägg i sociala medier som bland annat handlat om sjösäkerhet, nykterhet och flytväst:

- Instagram 10 inlägg - räckvidd på 188 888 konton
- Facebook 10 inlägg - räckvidd 131 000 konton

Myndigheten har även haft artiklar i nyheter/press fyra gånger under året och deltagit på "Öppet skepp" och mässor vid 11 tillfällen.

5.3 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket bedriver aktivt informationskampanjer om ett säkrare båtliv riktade efter säsong, bland annat på verkets sociala medier.

Några av de kampanjer som rullades ut under 2022 var:

- **Bada tryggt i sommar!** Ibland sker olyckor för att vi vuxna överskattar vår simförmåga. Ibland tar vi beslut baserade på hur vår simförmåga såg ut för några år sedan. Ta det säkra före det osäkra. Var ärlig mot dig själv och ta inga onödiga risker.
- **Barn och bad.** När barn drunknar går det snabbt och tyst. Du som vuxen bör därför alltid ha noga uppsyn över barn som badar.
- **Lek i vattnet.** Visst är det härligt att ligga och guppa i en badring, eller leka med luftmadrasser! Men tänk på att det ibland är frånlandsvind och då kan badleksaker lätt och snabbt driva ut från

stranden. Om någon person sitter på badleksaken, larma då 112 direkt och släpp aldrig personen med blicken.

- **Navigation till sjöss.** Att ha ett uppdaterat navigationshjälpmedel är viktigt om du ska ut på sjön. Ett bra tips är att alltid ha ett uppdaterat papperssjökort ombord, ifall dina tekniska hjälpmedel skulle strula.
- **Båtkoll, har du det?**- För att vara säker på sjön är det viktigt att du känner din båt och kan hantera den i olika väder. Lär känna din båts egenskaper, både styrkor och svagheter. Se även till att serva motor och rörliga delar inför varje säsong.
- **Har du koll på hur du larmar?** Innan du ger dig ut på sjön, se till att alla i båten har koll på hur man larmar. En olycka kan vem som helst råka ut för och det är därför viktigt att vara förberedd.
- **Premiär för hummerfisket!** Inget säger väl lyckat hummerfiske som flytväst?
- **Att tänka på vid is.** Nu när vintern är här är det många som får lust att ge sig ut på isarna. Kom ihåg att det trots den ihållande kylan kan vara förrädisk på isarna - vi vill därför uppmana dig att kolla upp isläget innan du ger dig ut!

Under 2022 har Sjöfartsverkets långsiktiga arbete för säkerhet till sjöss bedrivits genom Arkö Sjö- och flygräddningsskola där Sjöfartsverket har utbildat sjöräddare i över 30 år. Utbildningarna Basic-SAR, Advanced-SAR och SAR-OSC riktar sig till besättning i sjö- och flygräddningsenheter, från Sjöfartsverket eller någon av våra samverkansorganisationer som Sjöräddningssällskapet, Kustbevakningen, Polisen, Försvarmakten med flera.

Någonting som inte är specifikt för 2022 utan som alltid görs är att Sjöfartsverket försöker vara snabba med att lägga ut information till allmänheten om vad som gäller och hur man bäst håller sig säker vid en indikation på att en olycka av specifik art har inträffat och riskerar att ske igen. Informationen läggs ut på Sjö-och flygräddningscentralens (JRCC Sweden Rescue) Facebooksida. Sjöfartsverket tillhandahåller även ViVa-appen. Det är en app som kan laddas ner till mobiltelefoner och ger information om vind och vatten i nära realtid från över 100 väderstationer runt Sveriges kust.

5.4 Svenska båtunionen

Svenska Båtunionens sjösäkerhetskommitté har under 2022 informerat om sjösäkerhetshöjande åtgärder genom artiklar i tidningen Båtliv. Ämnen som berörts är vikten av att använda flytväst och annan säkerhetsutrustning, exempelvis vattentäta mobilfodral men också vikten av att hjälpa varandra

om någonting händer. Svenska Båtunionen har också lyft budskapet om att kliva iland istället för att hoppa iland från sin båt för att undvika att skada sig. Ytterligare ämnen som tagits upp i artiklar är vikten av kunskap i navigering, om säkerhetsutrustning och egenkontroll av sin fritidsbåt. Sjösäkerhetskommittén har även, tillsammans med Västerbottens båtförbund, deltagit på en fritidsmässa och pratat om sjösäkerhet.

Svenska Båtunionens sjösäkerhetskommitté har tillsammans med dess miljökommitté arbetat fram ett digitalt verktyg – ”Egenkontroll av fritidsbåt”. Detta verktyg finns, för åtta olika båttyper, sedan sommaren 2022 på Svenska båtunionens hemsida. De två kommittéerna har tillsammans med unionens juridiska kommitté reviderat och uppdaterat handboken *Hamnar för fritidsbåt*. Den uppdaterade handboken presenterades i november 2022 och finns nu på Svenska båtunionens hemsida.

5.5 Svenska Sjöräddningssällskapet

Sjöräddningssällskapet har 2400 volontärer på 74 stationer över hela Sverige. 2022 ses som ett ”normalår” gällande antalet uppdrag. Under pandemin (2020 och 2021) sköt sjöräddningssällskapet uppdrag i höjden men under 2022 har trenden stabiliserats och antalet räddningsuppdrag var något färre än under de två föregående åren.

Under 2022 genomförde Sjöräddningssällskapet 1104 räddningsuppdrag, det vill säga uppdrag där det är akut fara för liv och då Sjöräddningssällskapet resurser ställs till samhällets förfogande. Den vanligaste orsaken till larm var drunkningstillbud.

Sjöräddningssällskapet utförde också 4396 assistansuppdrag, det vill säga uppdrag då Sjöräddningssällskapet hjälper sina medlemmar med förebyggande utryckning. Orsaker till att behöva förebyggande utryckning var maskin/propellerhaveri, bränslestopp/starthjälp vid dött batteri och grundstötning. Antalet assistansuppdrag var under året färre än under 2021 då assistansuppdraget uppgick till 4904.

Under 2022 ökade antalet sjuktransporter relaterat till tidigare år vilket är uppdrag där Sjöräddningssällskapet tillsammans med ambulanssjukvården hjälper sjuka eller skadade patienter att snabbt få vård. Antalet sjuktransporter uppgick under 2022 till 773 stycken. De stationer som genomförde flest sjuktransporter var Möja, Visingsö och Dalarö.

Utöver ovanstående uppdrag har Sjöräddningssällskapet även genomfört följande för att öka sjösäkerheten under 2022:

- Medlemstidningen *Trossen* innehållande många tips för nya och gamla båtägare gavs ut fyra gånger under året. *Trossen Junior* gavs ut en gång.
- Sjänt podcasten *Helt frivilligt* där sjöräddare och de som blev räddade berättar om olika händelser och sjösäkerhetstips.
- Fortsatt distributionen av utbildningsmaterialet *Badvett för årskurserna F-3* till skolor via plattformen utbudet.se.
- Tagit fram fem korta inspirationsfilmer om säker paddling tillsammans med Svenska Kanotförbundet och Friluftsrådet. Syfte med filmerna är att få fler att bli trygga på vattnet genom kunskap, utbildningar och organiserad paddling – gärna i en förening, lokalavdelning eller hos en godkänd kanotcentral.

Filmerna har teman:

- Vikten av att använda godkänd flytväst
- Kunskap om hur man genomför en kamraträddning
- Ha koll på väder och vattentemperatur
- Tänk på synligheten när du paddlar
- Information om hur man larmar om något allvarligt inträffar
- Paddla i sällskap – det är både tryggare och roligare

Filmerna finns här:

<https://kanot.com/sakerhet--miljo/saker-paddling/sakerhetsmaterial/inspirationsfilmer-saker-paddling>

5.6 Svenska Kryssarklubben

Svenska Kryssarklubben har under 2022 genomfört flera sjösäkerhetshöjande aktiviteter för sina medlemmar. Utöver att erbjuda sitt ordinarie kursutbud (som riktas mot de intyg som Nämnden för båtlivsutbildning (NFB) administrerar) har Kryssarklubben genomfört ett 20-tal flytvästkontroller där klubben kontrollerat och genomfört service på ett par hundra uppblåsbara flytvästar. Flytvästkontrollerna syftar till att ge ägaren kunskap i att själv kunna kontrollera och underhålla sin flytväst.

Inom ramen för sitt utbildningscentrum har Kryssarklubben genomfört ett antal digitala ”säkerhetsseminarium” under 2022. Exempel på innehåll har varit möjlighet att kunna larma, (VHF/mobil/Plb mm) instruktörsutbildningar, hjärt-lungräddning och seglingsutbildning för ukrainska flyktingbarn.

Under året har Kryssarklubben också genomfört dagsseglingar tillsammans med totalt 200 högstadiel elever med deras tre segelfartyg. Ungdomarna har främst kommit från utsatta områden i och omkring Göteborg. Sjösäkerhet har varit en viktig del av dagsseglingarna.

5.7 Svenska Livräddningssällskapet

Svenska Livräddningssällskapet arbetar för en ökad säkerhet i, vid och på vatten. Förutom sitt operativa räddningsarbete som organisationen gör över hela landet har organisationen under 2022 fortsatt att arbetat för att nå målen i sin strategi 2025. Ett av målen är att Svenska Livräddningssällskapet ska vara en ledande auktoritet och opinionsbildare inom vattensäkerhet, livräddning och simkunnighet.

Under 2022 har Svenska livräddningssällskapet även deltagit i *World Drowning Prevention Day* genom att visa och dela med sig av erfarenheter från Sjösäkerhetsrådet (ett samarbete mellan ett antal olika organisationer i Sverige). Organisationen bedrev under 2022 *Barnens Livräddningsskola* där de skickat ut 120 000 kostnadsfria arbetshäften till barn i årskurs 1-3. Deras digitala kurs i samma ämne hade 2616 besökare under 2022. Under året har Svenska Livräddningssällskapet också varit med och utvecklat issäkerhetsrådet med hjälp av ekonomiska medel från bland annat Svenskt Friluftsliv.

Svenska Livräddningssällskapet har under 2022 också bedrivit vattensäkerhetsutbildningar, vilket de har gjort sedan 1996. Utbildningarna genomfördes med stöd av Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, MSB. Under 2022 deltog 5 007 personer i vattensäkerhetsutbildningarna. Av dessa var 2 574 vuxna och 2 433 var barn. Målet för 2022 var att genomföra totalt 446 vattensäkerhetsutbildningar men det genomfördes hela 591 utbildningstillfällen. Under 2022 deltog även 32 454 personer i Svenska Livräddningssällskapets sommarsimskola.

Under 2022 deltog även svenska livräddare i VM i livräddning i Italien. Den svenska truppen bestod av sju herrar och sju damer (samt tre ledare). Truppens seniora herrar tog två silvermedaljer.

5.8 Svenska Seglarförbundet

Under 2022 har Svenska Seglarförbundet (SSF) jobbat vidare med att stärka säkerheten till sjöss. Genom fortlöpande utbildning av deras ledare, utbildare och funktionärer vid seglarskolor och till deras

kappseglingsarrangemang har de fokuserat på att fortlöpande göra säkerhetsanalyser innan och under arrangemangen. Genom styrdokument såsom SSF kappseglingsreglemente skapar organisationen en tydlighet om att säkerheten är viktig.

Mallar för säkerhetsanalyser har uppdaterats som kan nyttjas av arrangörer av verksamhet på vattnet. Sedan ett år tillbaka är det krav vid all slags kappsegling nationellt att ha flytväst och detta ska framgå i arrangemangets bestämmelser. Efterlevnaden upplevs idag som god och kravet ger en positiv spridning till andra delar av båtlivet. Det är också sedan 2022 krav på licensierad säkerhetsutbildning vid kappseglingar på öppet hav med endast två man ombord, vilket har ökat kompetensen hos våra havskappseglare. Både hur de bör förbereda sig och sin besättning och vikten av att man har bra säkerhetsutrustning med ombord. SSF har också under 2022 i samverkan med övriga båtorganisationer diskuterat hur de tillsammans kan stärka sjösäkerheten.

5.9 Sweboat- Båtbranschens Riksförbund

Sweboat arbetade under 2022 och vidare in i 2023, med kampanjen *Upplev Båtlivet* vilken främst riktar sig till människor som ännu inte har båt. Kampanjen inkluderar bland annat säkerhet, sjövätt, uppmaning om att använda av flytväst och vikten av nykterhet. Eftersom de är nya på sjön känner Sweboat att de har goda chanser att påverka dem positivt redan från början i deras båtliv.

Sweboats kanaler för att nå ut med budskap är www.upplevbåtlivet.se, Facebook/upplevbåtlivet, Youtube/upplevbåtlivet, deras flytande båtmässor och prova-på-aktiviteter.

Prova-på aktiviteterna går ut på att ge nya båtmänniskor chansen att inte bara prova-på utan också lära sig säkerhet, tilläggning, sjövätt, flytvästkunnande etc.

Genom debattartiklar och andra publika media har Sweboat genom åren propagerat för att använda flytväst och att ha med flytvästar till alla ombord.

5.10 Svenska Kanotförbundet

På central nivå arbetade Svenska kanotförbundet under året med att publicera information om säkerhet på förbundets nya hemsida som lanserades i december 2022. Arbetet är pågående. Ute i förbundets föreningar och godkända kanotcentraler skedde under året viktiga möten

med kanotister och paddlingsturister där det gavs information och kunskap om sjösäkerhet.

I slutet av 2022 togs initiativ till att starta ett nordiskt nätverk om säkerhetsfrågor tillsammans med kanotförbunden i övriga nordiska länder. Nätverket ska användas för att bland annat diskutera säkerhetsfrågor, utbyta idéer, erfarenheter och kunskap. Träffar i nätverket planerades att fortsätta under kommande år.

Kanotförbundet deltog på den första nordiska konferensen om sjösäkerhet för det vattenburna friluftslivet, där de höll i två seminarier. Det ena tillsammans med Danska sjösäkerhetsrådet vilket handlade om teknik som kan rädda liv, och det andra anordnades tillsammans med danska kanotförbundet och handlade om hur man kan nå ut med säkerhetsbudskap i kampanjer.

Under 2022 inledde Kanotförbundet ett samarbetsprojekt med Friluftsförbundet och Sjöräddningssällskapet. Målet med projektet var att främja säker paddling genom kunskapshöjande informationsinsatser. Resultatet av det gemensamma projektet blev flera produkter. Fem korta filmer med de viktigaste budskapen producerades – flytväst, larva, synlighet, väder och sällskap. Filmerna ligger på Kanotförbundets Youtubekanal, och delades av alla projektorganisationer. Ett säkerhetskort i vattentåligt material med checklistor, främst riktade till ledare togs fram och distribuerades till ledare i kanotföreningar och Friluftsförbundets lokalavdelningar. Även ett klistermärke med ”säkerhets-kom-ihåg” att fästa på kanoter togs fram. Ett tema i filmerna var *synlighet på vattnet*, och som komplement till filmen beställdes neongula mössor med texten *Vi syns på vattnet*. Mössorna delades ut till framför allt ledare, i både kanotföreningar och Friluftsförbundet. Mössorna lanserades i samband med en kampanj på sociala medier.

Utöver dessa satsningar har Kanotförbundet bedrivit ett kontinuerligt säkerhetshöjande arbete i form av utbildningar.

Svenska Kryssarklubben

KUSTBEVAKNINGEN

Svenska Seglarförbundet

SJÖFARTSVERKET

Svenska Båtunionen
VI VÄRNAR BÅTLIVET I SVERIGE.

SVENSKA
SPORTDYKARFÖRBUNDET

Sportfiskarna
Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

FÖRSVARSMAKTEN

SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET

Svenska
Livräddningssällskapet

TRANSPORT
STYRELSEN

BÅTFÖRSÄKRINGSBOLAGEN

Polisen

TRANSPORT
STYRELSEN

transportstyrelsen.se
telefon 0771-503 503